

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 8 Sayı: 39 Volume: 8 Issue: 39

Ağustos 2015 August 2015

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE 5. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YARATICI YAZMA ÇALIŞMALARI* CREATIVE WRITING STUDIES OF 5th GRADE STUDENTS IN SOCIAL SCIENCES COURSE

Nil DUBAN**

Aysun ÇAKIR***

Zehra BUTEKİN

Zehra SAMSA

Bünyamin ERÇOBAN

Öz

Bu araştırmanın amacı 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanı kapsamında gerçekleştirilen yaratıcı yazma çalışmalarında ortaya çıkan ürünleri incelemektir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme tekniği kullanılarak yapılan bu araştırmanın örnekleminde amaçlı örnekleme türlerinden tipik durum örnekleme kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu il merkezinde bulunan orta sosyo-ekonomik düzeydeki bir ortaokulun 5. Sınıfında öğrenim gören öğrencilerin yaptıkları yaratıcı yazma çalışmaları oluşturmaktadır. Öğrencilere bilimsel buluşları anlatan animasyon sessiz olarak izletilmiş ve izledikleri görüntüleri anlatan bir metin yazdırılmıştır. Ayrıca kendilerini benzer çalışmalar yapan bir bilim insanı olarak hayal ederek, yaşanacak olayları anlatan metin yazmaları istenmiştir. Öğrencilerin oluşturdukları yaratıcı yazma çalışmalarına ait metinler dokümanlar olarak ele alınmış ve araştırmanın veri setini oluşturmuştur. Araştırmada doküman analizi tekniği kullanılarak analiz yapılmıştır. Yaratıcı yazma çalışmalarında katılımcıların hayal gücünü kullandıkları ve özgün bağlar kurdukları dikkat çekmiş, standart metinlerdeki genel yapı ise ikinci planda kalmıştır. Katılımcıların yaratıcı yazma çalışmalarında kullandıkları ifadeler (uçan kayak, metal ağaç vb.) hayal güçlerini devreye soktuklarının göstergesidir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler Dersi, Yaratıcılık, Yaratıcı Yazma.

Abstract

The purpose of this study is to analyse outcomes of creative writing studies done in scope of “Science, Technology and Society” learning domain in 5th grade Social Sciences class. In this study, document review was used in scope of qualitative research method. Creative writing texts of students were reviewed as documents. Typical case sampling, which is one of purposeful sampling ways, was used in the study. In scope of this sampling, study group of the present research is 5th-grade students in a secondary school which is located in Afyonkarahisar province and of intermediary socio-economical level. Data for this research were collected in the spring semester of 2014-2015 school year. Implementation was completed while the subjects in the learning domain of “Science, Technology and Society” in the 5th grade Social Sciences classes were being taught. The texts written by students in scope of the said creative writing study were used as the dataset for document review in this research. , the expressions (flying skate, steel tree, etc.) that students used in the creative writing studies indicate that they used their imagination. When categories created under the theme of ‘discovery and scientist’ are analysed, it draws attention that the expressions in the creative writing studies of the studies coincide with their Social Sciences class acquisition that “Students recognize common features of inventors and scientists”. The fact that students want to make inventions to make life easier reflects that they acquired entrepreneurship skill which is in scope of Social Sciences class.

Keywords: Social Sciences Course, Creativity, Creative Writing.

GİRİŞ

Geçmişten günümüze, gelişen teknolojiyle beraber bireylerde aranan özellikler gitgide değişmekte, problem çözemeyen, olaylara eleştirel bakamayan ve yaratıcı olamayanlar bu yarışın dışında kalmaktadır. Bireylere bu nitelikleri kazandıracak en önemli yer okullardır. Bu yüzden ilk önce öğretim programlarının bu yeterliliklere sahip olması gerekir. Milli Eğitim Bakanlığı da gelişen dünyaya ayak uydurarak ders programlarını düzenlemiştir. Yenilenen Sosyal Bilgiler Programı, yaratıcı ve eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme, araştırma, girişimcilik gibi genel becerileri kazandırması bakımından öğrencinin eğitimine önemli katkılar sağlamayı amaçlamaktadır (MEB, 2005). Yenilenen programın içinde de yer alan

* Bu araştırma 08-10 Mayıs 2015 tarihleri arasında yapılan VII. Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi’nde sözlü olarak sunulan bildirinin genişletilmiş biçimidir.

** Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Öğretim Üyesi, nily@aku.edu.tr

***Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans Öğrencileri, cakir.ayss@gmail.com, zehrabutekin@gmail.com, samsazehra@gmail.com, bercoban58@gmail.com

yaratıcılık, sosyal hayatta önemli bir yer tutmuştur. Sanat eserlerinde, bilim ve teknikte, eğitimde, iş hayatında kısacası hayatın her alanında aranan özelliklerden biri haline gelmiştir.

Yaratıcılık, olaylara farklı perspektiften bakabilme yeteneği, edinilen tecrübelerle mevcut durumu birbirine uyarlamak, kalıplaşmış düşünceleri yıkmak, problemi çözümünde geleneksel çözüm yollarının haricinde yeni çözüm noktaları ortaya çıkarmak, elde edilen bilgilerle geleceğe dair tahminler oluşturmak, özgün ürün ya da fikirler üretmektir (Gönen ve diğerleri, 2011). Yaratıcılığın doğuştan geldiği, doğuştan yaratıcı olmayan insanın sonradan yaratıcı olamayacağı görüşü artık terk edilmekte, yaratıcılığın zeka, yetenek, çevre, eğitim v.b etkenlerle doğru orantılı olarak gelişebileceği görüşü ağır basmaktadır (Dikici ve Gürol, 2003; Yenilmez ve Yolcu, 2004). Yaratıcı, eleştirel, sıra dışı, sorgulayan, olayları doğru yorumlayabilen ve üretken bireyler yetiştirmek öğrencilere özgürce düşünebilecekleri yaratıcılıklarını geliştirecek etkinlikler sunmakla mümkün olabilir (Bayülgen, 2011). Bu etkinliklerden biri de yaratıcı yazma çalışmalarınıdır. Yaratıcı yazma, var olan bilgileri, kavramları, olayları, bellekteki sesleri, görüntüleri, hayalleri yeniden kurgulayarak ve birbiriyle ilişkilendirerek ortaya yeni bir yazı koyma etkinliğidir (Demir, 2013). Yaratıcı yazma, normal yazı yazmadan farklı özellikler taşımaktadır. Bilgilendirme ya da öğretme amacıyla yazılan yazılarda, birçok kural ve sınırlandırma varken yaratıcı yazma bu konuda daha özgürdür Bu özgürlüğü sağlayacak yaratıcı yazmada, çocuklar yazacakları konuyu kendileri belirlemeli, yazarken eğlenmeli, hayallerini yazıya aktarabilmelidir (Susar Kırmızı ve Beydemir, 2012).

Yaratıcı yazma ve yaratıcı düşüncede bireyler, ilgilerini çeken durumlara yönelmeleri için teşvik edilir. Böylece çocuklar, doğal olarak kişisel ilgilerini açıklamak isterler. Bu da yaratıcı yazmanın temelidir (Bean, 1996; Akt:Öztürk, 2007). Dolayısıyla öncelikle onların ilgilerini çekecek konular ve olanaklar sağlanmalıdır. Ancak bu şekilde istenen başarı yakalanabilir. Yaratıcı yazının içeriğinde tecrübeler, dildeki güzellikler, bireye has sözcükler, kişisel ifadeler, gözlemler, imgeler, hayaller önemli bir yer tutmaktadır (Maltepe, 2006; 25). Yaratıcı yazma çalışmaları yalnızca dil öğretiminde değil diğer disiplinlerin öğretiminde de kullanılabilir. Örneğin, yaratıcı yazma sosyal bilgilerde öğrencilerin hem okuma-yazma becerilerini geliştirmekte hem de sosyal bilgilere ilişkin kavramları anlamasını ve hatırlamasını da sağlamaktadır (Cassens, 2013).

Sosyal bilgilerde yaratıcı yazma, öğrencilerin ellerindeki materyale kişisel anlam yüklemelerinde ve olayları ilişkilendirmelerinde kolaylık sağlar. Zamanla öğrenciler sosyal bilgiler içeriği ile günlük yaşamları arasında ilişkiler kurmaya, hem yaşama hem ders konularına farklı anlayış ve perspektiflerle bakmaya başlarlar (Summerby-Murray, 2010). Böylece yazmak, sosyal bilgilerin içeriği keşfetmek ve yeni bir anlam ve algı yaratmak için bir araç haline gelir (Firek, 2006).

Yaratıcı yazma, popüleritesini koruyan bir konudur. Bu yüzden bu alanda birçok çalışma yapılmasına karşın araştırmaların büyük çoğunluğunun dil öğretimi alanında (Maltepe, 2006; Kuvanç, 2008; Tonyalı, 2010; Beydemir, 2010; Ak, 2011; Akkaya, 2011; Demir, 2011; Küçükali, 2011; Demir, 2012; Susar Kırmızı ve Beydemir, 2012; Demir, 2013; Duru, 2014;) yapıldığı görülmektedir. Sınıf öğretmenliği alanında (Öztürk, 2007 ; Akkaya, 2014) iki çalışmaya ulaşılmıştır. Yurt dışında sosyal bilgiler eğitiminde yaratıcı yazma çalışmalarına yer verildiği (Sloan, 2005; Firek, 2006; Chappell, 2010; Summerby-Murray, 2010; Cassens, 2013) ancak ülkemizde sosyal bilgiler eğitimi alanında yaratıcı yazma çalışmalarına rastlanmadığı dikkat çekmektedir. Alan yazın incelendiğinde yaratıcı yazma çalışmalarının tamamının sosyal bilgiler alanı dışında yapıldığı görülmektedir. Sosyal bilgiler gibi yaratıcı yazma çalışmalarının son derece etkili kullanılabileceği bir derste herhangi bir araştırmamanın olmaması sebebiyle oluşan boşluğu doldurmak ve ders kazanımlarının yaratıcı yazmada nasıl devreye girdiğini görebilmek için bu çalışma yapılmıştır.

Bu araştırmanın amacı, 5. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi "Bilim, Teknoloji ve Toplum" öğrenme alanı kapsamında gerçekleştirilen yaratıcı yazma çalışmalarını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır:

- Öğrenciler yaratıcı yazma çalışmalarında yaratıcı düşüncelerini nasıl ortaya koyabilmektedir?
- Yaratıcı yazma metinleri sosyal bilgiler dersi kazanımlarıyla ilişkilendirilebilmekte midir?

YÖNTEM

Araştırmanın modeli

5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi "Bilim, Teknoloji ve Toplum" öğrenme alanı " Gerçekleşen Düşler" ünitesi kapsamında gerçekleştirilen yaratıcı yazma çalışmalarında ortaya çıkan ürünleri incelemek amacıyla yapılan bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kapsamında doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ya da olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Doküman ya da belgeler olarak kullanılan terim, insan yapımı nesnelere, yazı ve imza gibi simgesel araçları ve mobilya gibi simgesel olmayan materyalleri de içerir (Merriam, 2013). Bu araştırma kapsamında doküman olarak öğrencilerin yaratıcı yazma metinleri incelenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmada amaçlı örnekleme türlerinden tipik durum örnekleme kullanılmıştır. Tipik durum örnekleme, yeni bir uygulamanın yapıldığı ya da yeniliğin olduğu bir dizi durumdan bir ya da birkaç tanesi saptanarak kullanılabilir. Amaç, ortalama durumları çalışarak belirli bir alan hakkında fikir sahibi olmak ya da bu alan, konu, uygulama ya da yenilik konusunda yeterli bilgi sahibi olmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu bağlamda, araştırmada sosyal bilgiler dersinde kullanımı tercih edilmeyen yaratıcı yazma çalışmalarını yaptırmak için orta standartlarda okul tercih edilmiştir. Böylece, araştırmanın çalışma grubunu, Afyonkarahisar ilinde orta sosyo ekonomik düzeydeki bir ortaokulun 5. sınıfında öğrenim gören öğrencilerin yaratıcı yazma çalışmaları kapsamındaki metinler oluşturmaktadır. Araştırmada 88 metin yazdırılmıştır.

Veri Toplama Süreci

Bu araştırmanın verileri 2014-2015 öğretim yılı bahar döneminde toplanmıştır. 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi "Bilim, Teknoloji ve Toplum" öğrenme alanındaki konular işlenirken uygulama yapılmıştır. Yaratıcı yazma çalışmalarında görüntüleri yazılara dökme kapsamında bir film sessiz olarak çalıştırılıp öğrencilerden gördüklerini yazılı olarak ifade etmeleri istenebilir (Ak, 2011). Bu araştırma kapsamında öğrencilere Edison'un ampülü icadını anlatan 6 dakika 56 saniyelik "The Light Bulb" orijinal isimli Türkçe seslendirmeli bir animasyon kullanılmıştır. Öğrencilere bu animasyon sessiz olarak izletilmiş ve izledikleri görüntüleri anlatan bir metin yazmaları istenmiştir. Yaratıcı yazma çalışması tamamlandığında bu kez sesli olarak animasyon izletilmiştir. Ardından da öğrencilerin yaratıcılıklarını göstermelerini sağlamak amaçlı kendilerini bir bilim insanı olarak hayal ederek (eğer ben bilim insanı olsaydım...) yaşanacak olayları anlatan metin yazmaları istenmiştir. "Eğer ben..."ifadesini tamamlayıp, öğrencilerin bunun hakkında bir hikâye yazmalarını sağlamak, öğrencilerin yaratıcı düşüncelerini sağlayan ve onlarda yazma isteği ve heyecanı uyandıran yaratıcı yazma konularındandır (Ak, 2011). Araştırmada öğrenciler tarafından yaratıcı yazma çalışması kapsamında yazılan metinler doküman analizi yapılacak veri setini oluşturmuştur.

Geçerlik ve Güvenirlik

Toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2005). Bu bağlamda araştırmanın geçerliği noktasında, bu araştırmanın veri toplama süreci, verilerin analizi başlıkları altında yapılan açıklamalar ile bulgular bölümünde veri setinden örnekler ayrıntılarıyla ele alınarak rapor edilmiştir.

Veri setini oluşturan dokümanlar iki araştırmacı tarafından birbirinden bağımsız olarak tek tek incelenmiş ve kod listesi oluşturulmuştur. Daha sonra bu kod listeleri karşılaştırılmış, görüş birliği ve ayrılığı olan yerler belirlenerek Miles ve Huberman'ın (1994) formülü kullanılarak güvenilirlik hesabı yapılmıştır. Yapılan güvenilirlik hesabından elde edilen .85 sonucu çalışmanın güvenilirliğini ortaya koymuştur.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada kullanılan doküman analizi tekniğinde veriler dört aşamada analiz edilmiştir. Bu aşamalar; analize konu olan veriden örneklem seçme, kategorilerin geliştirilmesi, analiz biriminin saptanması ve sayısallaştırma (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Sözü edilen aşamalar kapsamında şu süreç izlenmiştir: Veri setindeki 88 doküman araştırmacılar tarafından tek tek incelenmiş, okunma sorunu olan ya da tek cümle ile bırakılan metinler veri seti dışına alınmış ve toplam 72 doküman analize tabi tutulmuştur. Böylece analize konu olan veriden örneklem seçilmiştir. Analiz biriminde tümevarımsal bir uygulamaya gidilmiş ve dokümanlardan araştırmacılar tarafından kodlar oluşturulmuştur. Böylece kategorilerin geliştirilmesi aşamasında, araştırmacılar kendi oluşturdukları kodları kullanmıştır. Araştırmacıların birbirinden bağımsız olarak oluşturduğu kodlar daha sonra araştırmacıların bir araya gelip çalışmasıyla alt tema ve temalar altında sınıflandırılmıştır. Verilerin sayısallaştırılması yoluna gidilmemiştir. Analizden elde edilen sonuçlar düz yazı şeklinde rapor edilmiştir.

BULGULAR

Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında öğrencilere sessiz video izletilerek "Sizce bu videoda anlatılan olay nedir?" sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerden izledikleri görüntüleri anlatan bir metin yazmaları istenmiştir. Nitel verilerin analizi sonucu ortaya çıkan temalar ve alt temalar Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: "Animasyonda izlediklerim" yaratıcı yazma çalışmalarına ait tema ve alt temalar

TEMA	ALT TEMA	KATEGORİLER	
Karakterler	Bilim insanı	Edison	
		Adam	
	Asistan	Ak sakallı dede	
		Yaşlı adam	
		Adam	
	Ateşböceği	Ateşböceği	
		Örümcek	
		Turuncu kafa	
		Sinek	
		Böcek	
Mekan	İç mekan	Makine	Makara
		İp	Ampul
		Saç	Dümen
		Tel	Duy
		Fanus	Kablo
		Cam	Pil
	Dış mekan	Sokak lambası	
		Mum	
		Gazete	
Kazanımlar		İcat / Buluş	
		Elektrik	
		Elektrik akımı	
		Elektrik devresi	
		Işık kaynağı	
		Işık sistemi	
		Enerji kaynağı	
		Deney	
	Duyuşsal Özellikler	Saygı	
		Minnet	
		Gurur	

Karakter Temasına Ait Bulgular

Karakter temasına ait bulgular " bilim insanı" , " asistan" ve " ateş böceği" olarak ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan beşinci sınıf öğrencilerinin Edison karakterine ilişkin yansıtımları, bilim insanı alt temasında; Edison'un yardımcısı karakterine ilişkin yansıtımları, asistan alt temasında; hikayeyi anlatan çizgi film karakterine ilişkin yansıtımları, ateşböceği alt temasında ifade edilmiştir.

Bilim insanı alt temasının Edison kategorisine ilişkin şunlar dile getirilmiştir: " Bir tane kişi vardı, o Edisonsdu. Işığı elde etmeye çalıştı. Işığı elde etmek için uğraştı uğraştı. Işığı elde etmek feci zordu. Ama hiç pes etmedi. Hayallerinin peşinden koştu. İnatçı ve sabırlıydı. O bir bilim adamıydı."(D27).

Adam kategorisine ilişkin ise şunlar ifade edilmiştir: " Videoda bir adam lambayı uzun süre yakmaya çalışıyor. İlk denediği biraz yanıp söniyor. Sonra saç teli kullanarak yakmaya çalışıyor ama o da biraz yanıp söniyor. Bir tane daha yapıyor. O bir gün yanıyor adam çok mutlu oluyor."(D28).

Asistan alt temasının ak sakallı dede kategorisine ilişkin şunlar ifade edilmiştir: " Edison ampülü icat etmeye çalışıyor ama icat edemiyor. Her ne kadar ak sakallı dedeyi yanına alarak onun yardımını almak istemişse de bir başarıya ulaşamamışlar. Ve bir gün ampul yanmış. Ak sakallı dede elektriği sabaha kadar döndürmüş ve ampul sabaha kadar yanmış."(D10).

Yaşlı adam kategorisine ilişkin şunlar dile getirilmiştir: " Bir tane ateş böceği var. O bir eve giriyor, orada bir yerde duruyor. Orada duran yaşlı adam karşıdaki lambaya ışık veriyor."(D15).

Adam kategorisine ilişkin şunlar ifade edilmiştir: " Bilim insanının yanında bir adam var. O adamla bilim insanı, çevirdikleri o makinaya kablo bağlayıp orada çevirerek ışık ve elektrik veriyorlar. Adam dakika tutarak ne kadar zamanda ampul ışık verecek tespit edip sokak lambalarında da o kadar uzun süre kalsın diyorlar."(D25).

Ateş böceği alt temasının ateş böceği kategorisine ilişkin şunlar ifade edilmiştir: " Sokak lambalarına, evlere adamın bulduğu lamba takılıyor. Bir ateş böceği de onları anlatıyor."(D28).

Örümcek kategorisine ilişkin şunlar dile getirilmiştir: " Işığı bulmak için çalıştılar ama küçük örümcek onların işlerini bozdu. Ak sakallı dede mücadele etti en sonunda başardı. O zaman örümcek başaramadı ve ak sakallı dede kazandı."(D3).

Turuncu kafa kategorisine ilişkin şunlar dile getirilmiştir: " Ak sakallı dede elektriği sabaha kadar döndürmüş ve ampul sabaha kadar yanmış. Bundan sonrada her yerde Edison'dan bahsedilmiş. Bizim gibi olmaz diyip geçmemiş. Bunları yapıp başarmış. Turuncu kafada onları olanlar olurken izlemiş."(D10).

Sinek kategorisine ilişkin şunlar ifade edilmiş: 'Edison'un ampulü burada yaptığı anlatılıyor. Bazı basit şeylerden yararlanıyor. Örneğin ona bir cam takıyor. Enerji kaynağı var. O dede ona yardım ediyor ve en sonunda hurs, azim, çaba ve onca deneme sonra yapıyorlar. Bizimde asla pes etmememizi anlatıyor. O sinekte boşuna kalabalık yapıyor. O sineğin adı ibibik.'(D19).

Böcek kategorisine ilişkin şunlar dile getirilmiştir: "Burada bir böcek var ve zamandan zamana geçebiliyor. Edison'a gidip biraz fikir veriyor. Edison birçok defa ampulün yanması için yöntemler arıyor. En sonunda ışık sürekli yanmaya başlıyor. Ve o zamandan sonra her yerde ampul kullanılıyor. Böcek bir sokak lambasının içine giriyor. Çıktığında ise elektrik çarpa çarpa kaçıyor."(D17).

Mekan Temasına Ait Bulgular

Mekan temasının alt temaları "iç mekan" ve "dış mekan" olarak ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan beşinci sınıf öğrencilerinin iç mekanda kullanılan malzemelere ilişkin yansıtmaları, "iç mekan" alt temasında; dış mekanda dikkatlerini çeken objelere ait yansıtmaları, "dış mekan" alt temasında ifade edilmiştir.

İç mekan alt temasına ilişkin şunlar ifade edilmiştir: "Bilim adamları ilk deneylerinde yanılıyorlar. Yani kullandıkları ampul yanmıyor. İkinci deneylerinde ip, dümen, ampul ve duyu kullanıyorlar. İkinci deneylerinde başarılı oluyorlar."(D12). "Ben bu videodan ampulün icadının hiç kolay olmadığını anladım. Ben bilim insanı olsaydım pil ve kablo kullanırdım. Orada makarayı çeviren adam çok zorlanmıştı. Ben o adamın yerinde olsam. O makara yerine bir düğme koyardım."(D14). "Ak sakallı adam o tekerlek gibi şeyi çevirdikçe o tellerden ampule ışık gelir. Birkaç dakika sonra ampul patlar. Edison buna şaşar. Neden böyle bir şey oldu diye düşünür. Ampulün camını çıkarır ve yeniden tasarlar."(D11). "Ben bu çizgi filmde bilimin her an karşımıza çıkabileceğini, ufak şeylerden büyük buluşlar yapılabileceğini gördüm. Çünkü aradaki iki kişinin çok zorlandığını fakat sonunda minicik bir kıl tanesini bir fanusa koyarak elektriği icat ettiklerini gördüm."(D6).

Dış mekan alt temasına ilişkin şunlar dile getirilmiştir: "Lamba icat ediliyor. Ondan önce ise gaz lambası ile sokaklar aydınlatılıyor. Evlerde ise mum ile aydınlatılıyor. Ve lamba icat edilince sokaklar lambayla aydınlatılıyor."(D8). "Thomas Edison o günden sonra ampulü bulmuş. Sokak lambalarının ampullerini değiştirmişler. Bundan sonra yaşlı adam sokak lambalarına bakmak zorunda kalmayacak."(D23). "Benim videoda aklıma gelen ilk şey ampulün ve elektriğin icadı oldu. Yaşlı dede Edison'un babası, genç adam ise Edison, o böcek ise ateş böceği gibiydi. İnsanlar onları elektriği icat ettikleri için gazeteye basmışlar ve günümüze böyle gelmiş."(D42).

Kazanımlar Temasına Ait Bulgular

Kazanımlar temasının alt temaları "fen kavramları" ve "duyuşsal özellikler" olarak ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan beşinci sınıf öğrencilerinin ifade ettikleri fen kavramlarına ilişkin yansıtmaları, "fen kavramları"; öğrencilerin kullandıkları cümlelerden çıkarılan duyuşsal kavramlara ilişkin yansıtmaları, "duyuşsal özellikler" alt temasında ifade edilmiştir.

Fen kavramları alt temasının icat kategorisine ilişkin şunlar ifade edilmiştir: "Edison birçok insanın hayatını kolaylaştırdı. Mumla ateşle uğraşmanın ortadan kalkmasını sağladı ve çocukları, gençleri bilime özendirdi. Kötü yollara sapmasını engelledi. Gözlem ve yaratıcılığı ile şuan dünya çapında önemli. Herkes tarafından tanındı. Onun icat ettiği ampul, birçok genç girişimciye icat edebilme şansı verdi. Mesela ampul olmasa, floresan lamba olmazdı. Birçok yeni icat onun yaptığı ampulden esinlenildi. Gençleri özendirdi."(D31).

Elektrik kategorisine ilişkin şunlar ifade edilmiştir: "Bilim insanının yanında bir adam var. O adamla bilim insanı çevirdikleri o makineye kablo bağlayıp orada çevirerek ışık ve elektrik veriyorlar."(D25).

Elektrik kaynağı kategorisine ilişkin şunlar dile getirilmiştir: "Ben oradaki dedenin elindeki ışığı yakmaya yarayan demir kabloyu birbirine değdirip elektrik akımını devam ettirirdim. Tabi o zamanlar pil olmadığı için kabloyu birbirine değdiriyoruz. Yoksa pil olsa Edison daha iyisini yapardı."(D24).

Elektrik devresi kategorisine ilişkin şunlar ifade edilmiştir: "videoda bir insan ve yaşlı bir insan var. Ben bu insanı Edison'a benzettim. Çünkü Edison lambayı icat etti. O çevirdiği şeyi ise ben elektrik devresine benzettim."(D8).

Işık sistemi kategorisine ilişkin şunlar dile getirilmiştir: "Edison'un ampulü bulduğunu anlatıyor. Eğer ben onun yerinde olsaydım ışık sistemini düşünürdüm."(D8).

Işık kaynağı kategorisine ilişkin şunlar ifade edilmiştir: "Ben bilim adamı yerinde olsaydım, mum yerine bende güçlü bir ışık kaynağı icat etmek isterdim."(D11).

Enerji kaynağı kategorisine ilişkin şunlar ifade edilmiştir: "Edison'un ampulü burada yaptığı anlatılıyor. Bazı basit şeylerden yararlanıyor. Örneğin ona bir cam takıyor. Enerji kaynağı var. O dede ona yardım ediyor ve en sonunda hurs, azim, çaba ve onca deneme sonra yapıyorlar."(D19).

Deney kategorisine ilişkin şunlar ifade edilmiştir: "Bilim adamları ilk deneylerini yapıyorlar. Yani kullandıkları ampul yanmıyor. İkinci deneylerinde ip, dümen, ampul ve duyu kullanıyorlar."(D12).

Duyuşsal özellikler alt temasına ilişkin şunlar dile getirilmiştir: "Filmin sonuna doğru bütün gaz lambaları ve mumların yerini kolay yanabilen ampuller almışlar. Herkes Edison'u konuşmuş ve bütün emeklerinin karşılığı olarak hala adı yaşıyor. Edison'a çok teşekkür ederiz."(D10). "Bilim adamları çok zekidir ve çalışkandır."(D45). "Edison olmasaydı belki lamba icat edilmeyecekti, sokaklar ve evler aydınlanmayacaktı"(D8). "Bir

hareketle ampulü yapıp tarihe geçerdim. Kitaplarda kendi adımı görmekten gurur duyar ve ilk ampulün Türkler tarafından yapıldığına dikkat çekmeye çalışırım.”(D17).

Sosyal Bilgiler Dersi kapsamında yapılan uygulamanın ikinci aşamasında, video öğrencilere sesli bir şekilde izletilerek “Siz bir bilim insanı olsaydınız ne yapardınız?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerden izledikleri görüntüleri anlatan bir metin yazmaları istenmiştir. Nitel verilerin analizi sonucu ortaya çıkan temalar ve alt temalar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: “Bilim insanı olsaydım” yaratıcı yazma çalışmalarına ait tema ve alt temalar

TEMA	ALT TEMA	KATEGORİLER		
Buluş	Yapılacak buluş	Işınlanma	Klonlama	
		Elektronik ev	Zaman makinası	
		Ampul	Robot	
		Uçan ayakkabı	Uçan kayak	
		Uçan motor	Asansör	
		Maket kuş	Metal ağaç	
		Uçan Araba	Otomatik lamba	
		Su deposu		
	Buluşun avantajları	Enerji tasarrufu		
		İş yükünü hafifletme		
		Ekonomik kazanç		
		Susuzluğa çare		
		Zaman tasarrufu		
		Yardım		
Bilim insanı	Bilim insanlarının özellikleri	İş yaptırma		
		Ün kazanma		
		Çalışkanlık		
		Kararlılık		
		Sabırlılık		
		Yardım severlik		
		Misyon sahibi olma		
Fayda sağlama				
		Tarihe mal olma		

Buluş Temasına Ait Bulgular

Buluş temasının alt temaları “Yapılacak Buluş” ve “Buluşun Avantajları” olarak ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan beşinci sınıf öğrencilerinin icat etmeyi düşündükleri buluşlara ilişkin yansıtmaları,“Yapılacak Buluş” alt temasında; öğrencilerin icat ettikleri buluşun katkılarına ilişkin yansıtmaları,“ Buluşun Avantajları” alt temasında ifade edilmiştir.

Yapılacak Buluş alt temasının yapılacak ışınlanma kategorisine ilişkin şunlar dile getirilmiştir; “Işınlanma yapardım insanlar içine binip hemen gitmek istediği yerlere giderler.”(D59).

Klonlanma kategorisine ilişkin şunlar ifade edilmiştir;“İkizimi icat ederdim. Bütün işleri ona yaptırırdım. Çünkü çok yoruluyorum. İkizimin yorulduğu zaman ben yaparım işleri ama genellikle ona yaptırırdım.”(D66).

Zaman makinesi kategorisine ilişkin şunlar ifade edilmiştir;“Zaman makinesi yapardım. Çünkü eski dönemlere gidip dinazorları, hayvanları, nasıl bir dönem olduğunu görmek isterdim.”(D60).

Robot kategorisine ilişkin şunlar ifade edilmiştir;“Ben olsaydım robot yapardım. Bu robot anneme yardım eder ve annemin yaptıklarını yapardı. Sonra ders programına göre ders programımı hazırlar ve takibi de ödevimi yapar.”(D49).

Elektronik ev kategorisine ilişkin şunlar dile getirilmiştir;“Ben bir bilim adamı olsaydım fakir insanlara elektronik ev yapardım. Bu elektronik ev onlara yemek hazırlar ve yaşlılara yardım ederdi. Zor durumda kalanlara yardım eder. Ben bunu insanların hayatını kolaylaştırırsın diye yapardım.”(D53).

Uçan kayak kategorisine ilişkin şunlar ifade edilmiştir;“Uçan Kaykay: Ben önce araştırdım. Ve malzemeleri toplar yapardım. Onunla uçardım. Benimle konuşur ve oynardık.”(D71).

Ampul kategorisine ilişkin şunlar dile getirilmiştir;“Ormanlara ampul koyardım, ağaçlara asardım.”(D65).

Otomatik lamba kategorisine ilişkin şunlar ifade edilmiştir;“Ben bilim adamı olsaydım otomatik lamba icat ederdim. Elimi indirdiğimde kapanır, elimi kaldırdığımda açılır.”(D56).

Uçan ayakkabı kategorisine ilişkin şunlar dile getirilmiştir;“Uçan ayakkabı yaparım. Altına roket takar uçarım.”(D50).

Asansör kategorisine ilişkin şunlar ifade edilmiştir; “Aya uzanan asansör, uzaya bir şeyler götürmek için.”(D69).Uçan motor kategorisine ilişkin şunlar dile getirilmiştir;“Uçan motor yapardım. İnsanlar Çok acil işlerine hemen giderlerdi. Ambulanların yerine uçan motor olurdu. Hamile birisini hemen yetiştirdik. Hem para cezası yok hem de ışıktır durma derdi yok.”(D51)

Uçan araba kategorisine ilişkin şunlar ifade edilmiştir; "Su ile çalışan uçabilen bir araba icat ederdim. Oturduğumuzda dereye gideceğimizi söyledik bizi oraya götürdü." (D63).

Maket kuş kategorisine ilişkin şunlar dile getirilmiştir. "Ben bir tane kuş yakalardım. Onun maketinden yapardım. Uçak yerine daha iyi olur. Uçak pahalı ama maketi yapar verirdim." (D72).

Su deposu kategorisine ilişkin şunlar dile getirilmiştir; "Ben bir bilim adamı olsam yağmur sudan faydalanan çatı sağlardım. Çatının yağmur yağınca kapağı açılır yeteri kadar depo eder sonra kapağı kapanır. Su içinde arıtılarak musluktan temiz su akar kötü su ise kapaktan dışarı atılır." (D54).

Metal ağaç kategorisine ilişkin şunlar ifade edilmiştir; "Metalden Ağaçlar yapıp ormanlara dikerdim. Ağaçlar her zaman hayvan tespit edip bunlara yiyecek atan ağaçlar yapardım." (D65).

Buluşun avantajları alt temasına ilişkin şunlar ifade edilmiştir; "Robot anneme yardım eder ve annemin yaptıklarını yapardı." (D49). "Ben bunu insanların hayatını kolaylaştırsın diye yapardım." (D53). "Ben bir bilim adamı olsam yağmur suyundan faydalanan çatıyı sağlardım." (D54). "Bir yere daha çabuk gitmek için uçan araba icat ederdim." (D55). "Uçak pahalı ama maketi yapar verirdim." (D72). "Işınlanma yapardım insanlar içine binip hemen gitmek istediği yerlere giderler." (D59). "Bir hareketle ampul yapıp tarihe geçerdim. Kitaplarda kendi adımı görmekten gurur duyardım." (D17).

Bilim İnsanı Temasının Bulguları

Bilim insanı temasının alt teması ise "Bilim insanının özellikleri" olarak ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan beşinci sınıf öğrencilerinin Bilim insanıyla özdeşleştirdikleri özellikleri ile ilgili yansıtmaları "Bilim insanının özellikleri" alt temasında ifade edilmiştir.

Bilim insanının Özellikleri alt temasının çalışkanlık, kararlılık, sabırlılık kategorilerine ilişkin şunlar dile getirilmiştir; "Edison her denemesinde yanlış yapıp duruyordu. Ama bir gün geldi Edison doğruyu başardı." (D18). "Edison çok azimli olup ampulü icat etmiş. Herkes Edison'u konuşmuş ve bütün emeklerinin karşılığı olarak hala adı yaşıyor." (D10). "Bende olsam Edison gibi azimli olup bir sürü deney yaparak bulmayı isterdim." (D24). "Bilim adamları çok zekidir ve çalışkandır ben bu çizgi filmde bunları gördüm." (D45). "Ben videodan bir insanın her şeyi yapabileceğini gördüm. Çabalayınca başarabileceğimizi gördüm." (D46). "Hiç pes etmedi, hayallerinin peşinden koştu. İnatçıydı ve sabırlıydı. O bir bilim adamıydı. 1 kere 2 kere 3 kere denedi. Gece uykuda bile işini görüyordu. Bu onun inatçılığını anlatıyordu." (D27). "Bir gün deney yapmaya başladı. Bir iki kere denedi olmadı. 6990 kere denedi olmadı. Ama bir gün yapacağına inanıyordu. Artık çok yoruldu ve yılmadı 6999 uncuyu denedi olmadı. En son 7000 incide uyuya kalmıştı. Ve uyandığında olmuştu." (D29).

Bilim insanının özellikleri alt temasının yardım severlik ve fayda sağlama kategorilerine ilişkin şunlar dile getirilmiştir; "Bu elektronik ev yemek hazırlar yaşlılara yardım ederdi. Zor durumda kalanlara yardım eder. Ben bunu insanların hayatını kolaylaştırsın diye yapardım." (D53). "Lambayı yapmak için her şeyleri yapardım. İnsanların karanlıkta değil aydınlıkta durmasını isterim. Bir işi başarmak için elimden geleni yaparım. Böylece insanlar aydınlıkta kalır. İnsanların evleri sokakları ve iş yerleri aydınlık olur. İnsanlar aydınlığa kavuşur." (D22). "Ben bilim adamı olsaydım lambayı icat ederdim. Lambayı herkesin evinde kullanırdım. Karanlıkta kalmamak için." (D62). "Gelişmiş robot yapardım biz yorulmadan onlar bütün işlerimizi yapar, bize lazım olan şeyler alır. Her eve bir tane dağıtırdım." (D70)

Bilim insanının özellikleri alt temasının Misyon sahibi olma ve tarihe mal olma kategorilerine ilişkin şunlar dile getirilmiştir; "Bir hareketli ampulü yapıp tarihe geçerdim. Kitaplarda kendi adımı görmekten gurur duyar ve ilk ampulün Türkler tarafından yapıldığına dikkat çekirtmeye çalışırdım." (D17). "Herkes Edison'u konuşmuş ve bütün emeklerinin karşılığı olarak hala adı yaşıyor. Edison'a teşekkür ederiz." (D10). "Edison birçok insanın hayatını kolaylaştırdı. Mumla ateşle uğraşmanın ortadan kalkmasını sağladı ve çocukları, gençleri bilime özendirdi. Kötü yollara sapmasını engelledi. Gözlem ve yaratıcılığı ile şuan dünya çapında önemli. Herkes tarafından tanındı. Onun icat ettiği ampul, birçok genç girişimciye icat edebilme şansı verdi. Mesela ampul olmasa, floresan lamba olmazdı. Birçok yeni icat onun yaptığı ampulden esinlenildi. Gençleri özendirdi." (D31). "Lambayı icat edince sokaklar lambalarla aydınlatılıyor. Edison olmasaydı belki lamba icat edilmeyecekti, sokaklar evler aydınlanmayacaktı." (D8).

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sosyal Bilgiler Programı, yaratıcı ve eleştirel düşünme, problem çözme, karar verme, araştırma, girişimcilik gibi genel becerileri kazandırması bakımından öğrencinin eğitimine önemli katkılar sağlamayı amaçlamaktadır (MEB, 2005). Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yaptırılan yaratıcı yazma etkinliği ile 5. Sınıf ortaokul öğrencilerine yaratıcı düşünceleri için fırsat sunulmuştur. Araştırmada yanıt aranan "Öğrenciler yaratıcı yazma çalışmalarında yaratıcı düşüncelerini nasıl ortaya koyabilmektedir?" sorusu için, öğrencilerin sessiz izledikleri animasyonda olay döngüsünü anlatan karakteri nasıl tasvir ettikleri ve kendileri bir bilim insanı olsaydı neler icat etmek isteyeceklerine ilişkin bölümler temel alınmıştır. Araştırmada, katılımcıların kendilerine sessiz izletilen animasyondaki karakterleri rahatlıkla tanıdıkları, Edison'u ve yardımcısını doğru tasvir edebildikleri dikkat çekmiştir. Animasyonu sessiz izledikleri için tam olarak anlam veremedikleri, olayları anlatan ateş böceğine ise yaratıcılıklarını kullanarak farklı isimler verdikleri, böylece karakterin fiziksel özelliklerinden yola çıkarak (turuncu kafa, ibibik gibi) karakteri

betimlemeye çalıştıkları görülmüştür. Türkçe Dersi Öğretim Programı (2006)'nda yer alan yazma eğitiminde yazmanın mekanik yönü de ele alınmaktadır. Yaratıcı yazma çalışmalarında ise bu mekanik yönden ziyade esnek bir bakış hakimdir. Bu çalışmada da yaratıcı yazma çalışmalarındaki ürünlerde belirtildiği gibi yaratıcılıkta hayal gücünü kullanma ve özgün bağlar kurma ön plana geçmiş, standart metinlerdeki genel yapı ise ikinci planda kalmıştır. Ayrıca animasyon bir kez de sesli olarak izletildikten sonra katılımcılara yöneltilen "Sen bir bilim insanı olsaydın neler yapardın?" sorusuna ilişkin ortaya çıkan yaratıcı yazma çalışmalarında katılımcıların kullandıkları ifadeler (uçan kayak, maket kuş, metal ağaç vb.) hayal güçlerini devreye soktuklarının göstergesidir. Bu durum katılımcıların "bellekteki sesleri, görüntüleri ve hayalleri birbiriyle ilişkilendirerek ortaya yeni bir yazı koyma etkinliği" (Demir, 2013) olarak tanımlanan yaratıcı yazmada vurgulanan özellikleri yansıttıklarını göstermektedir. Maltepe (2006) Türkçe eğitiminde yaptığı çalışmada, düşünsel yaratıcılık açısından yazılarında değişime kapalı olduklarını yansıtan öğrencilerin dilsel yaratıcılık göstergeleri olarak betimlemeleri, benzetmeleri, duyu ve gözlemleri kullanma açısından yetersiz kaldıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırma kapsamında Sosyal bilgiler dersinde yapılan yaratıcı yazma çalışmalarında karakter özelliklerinin, mekan ilişkilerinin, değer kavramlarının farkında olduğunu gösteren ve yaratıcı göstergeleri taşıyan bir dil kullandıkları görülmüştür. Bu yönüyle ulaşılan sonuç Maltepe'nin (2006) yaptığı çalışmada elde ettiği sonuçlarla ters düşmektedir.

Araştırmada yanıt aranan "Yaratıcı yazma metinleri sosyal bilgiler dersi kazanımlarıyla ilişkilendirilebilir mi?" sorusuna ilişkin olarak şu sonuçlar ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin yaratıcı yazma çalışmalarında ağırlıklı olarak hayatı kolaylaştıran buluşlar (elektronik ev, su deposu, robot vb.) yapmak istemeleri Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer alan girişimcilik becerisinin kazanıldığına göstergesidir. Bu durum yaratıcı yazma çalışmalarının sosyal bilgiler kavramlarının günlük yaşamla ilişkilendirilmesine katkı sağladığını göstermektedir (Summerby-Murray, 2010; Cassens, 2013). Mekanlara ilişkin yansıtımalarında iç mekandaki malzemeler ve malzemelere ilişkin kullandıkları kavramlar doğru ifade edilmiştir. Katılımcıların icat, buluş, elektrik, elektrik akımı, elektrik devresi, ışık kaynağı, ışık sistemi, enerji kaynağı ve deney gibi kavramları doğru olarak kullandıkları dikkat çekmiştir. Bu sonuç, Fen bilimleri dersi öğretim programı, "bilgi" öğrenme alanı içerisinde yer alan fiziksel olaylar konu alanı, "beceri" öğrenme alanı içerisinde yer alan yaratıcı düşünme ve girişimcilik becerilerinin hayata geçirilebildiğinin göstergesi olarak düşünülebilir. Ortaya çıkan tablo, katılımcıların yaratıcı yazma metinlerinde yalnızca Sosyal Bilgiler dersine ilişkin kazanımlara değil Fen Bilimleri dersine ilişkin kazanımlara da yer verildiğini göstermiştir. Bu durum, yapılan yaratıcı yazma çalışmalarının disiplinler arası bir şekilde yürütülebileceğinin ve öğrencilerin derslerdeki kavramları günlük yaşamlarında farklı biçimde kullanabileceklerinin göstergesi olarak düşünülebilir.

"Buluşun avantajları" ve "Bilim insanlarının özellikleri" alt temalarında yer alan kategoriler incelendiğinde öğrencilerin yaratıcı yazma çalışmalarındaki ifadelerin Sosyal Bilgiler dersinde "Buluş yapanların ve bilim insanlarının ortak özelliklerinin farkına varır" kazanımı ile ve Fen Bilimleri Dersi "Duyuş" Öğrenme Alanı "değer" ve "sorumluluk" alt alanları ile örtüştüğü dikkat çekmektedir. Bilimin topluma sağlayacağı yararların bilincinde olan öğrenciler, bilim insanının özelliklerinin farkında oldukları için bu durumun gelecek yaşantılarında da yapacakları çalışmalara etki etmesi muhtemeldir. Yine "kazanımlar" temasının alt teması olan "duyuşsal özelliklere ait; saygı, minnet ve gurur" kategorisi çocuklarda Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer verilen değerlerin oluşmaya başladığını göstermektedir.

Yapılan bu çalışmada elde edilen bulgular ışığında şu öneriler getirilebilir:

- Sosyal Bilgiler dersinde yaratıcı yazma çalışmalarına daha çok yer verilip, nitel ve nicel araştırmalar yapılarak sosyal bilgiler alanına daha fazla katkıda bulunulabilir.
- Bu çalışmada yaratıcı yazmayı destekleme tekniklerinden biri olan, bir filmi sessiz olarak çalıştırıp öğrencilerden gördüklerini yazılı olarak ifade etmeleri istenmiştir. Yapılacak diğer araştırmalarda yaratıcı düşünme ve yazmayı destekleyici farklı teknikler kullanılabilir.
- Türkçe öğretmenleri, Sınıf Öğretmenleri ve Sosyal Bilgiler Öğretmenleri disiplinler arası yaklaşımı kullanarak daha fazla yaratıcı yazma çalışmaları yaptırılabilir.
- Yaratıcı yazma çalışmalarının okullarda istenen şekilde yapılabilmesi için öğretmenlerin bu süreci iyi bilmesi ve yönetmesi gerekmektedir. Bu sebeple, Sosyal Bilgiler öğretmenlerine yaratıcı yazma konusunda hizmet içi eğitim verilebilir.
- Eğitim Fakültelerinin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve Sınıf Öğretmenliği lisans programlarına yaratıcı yazma dersi seçmeli olarak konulabilir.

KAYNAKÇA

- AK, Ege (2011). *Yaratıcı Yazma Tekniklerinin İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersindeki Yazılı Anlatım Becerileri Üzerindeki Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- AKKAYA, Nevin (2011). "İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Dersinde Yaratıcı Yazma Yaklaşımının Türkçe Dersine Yönelik Tutumuna Etkisi", *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*. S. 30, s. 311-319.
- AKKAYA, Nevin (2014). "Sınıf Öğretmenlerinin Yaratıcı Yazma Sürecine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri", *Educational Sciences: Theory&Practice*, S. 14(4), s. 1487-1504.
- BAYÜLGEN, Nuray (2011). "Yazı Çalışmalarında Karikatür, Motivasyon ve Yaratıcılık", *ATED*, S.1(1), s. 39-55.
- BEYDEMİR, Ayfer (2010). *İlköğretim 5. Sınıf Türkçe Dersinde Yaratıcı Yazma Yaklaşımının Yazmaya Yönelik Tutumlara, Yaratıcı Yazma ve Yazma Endişesine Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli: Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- CASSENS, Tara (2013). *Creative Writing in the Social Studies. Research Paper*. <http://tcassens.wmwikis.net/file/view/Research%20Paper.pdf/506403858/Research%20Paper.pdf>
- CHAPPELL, Drew (2010). *Training Americans: Ideology, Performance, and Social Studies Textbooks*, *Theory & Research in Social Education*, S. 38: 2, s. 248-269.
- DEMİR, Tazegül (2011). *İlköğretim Öğrencilerinin Yaratıcı Yazma Becerileri ile Yazma Öz Yeterlilik Algısı ve Başarı Amaç Yönelimi Türleri İlişkisinin Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- DEMİR, Tazegül (2012). "Türkçe Dersinde Yaratıcı Yazma Becerisini Geliştirme ve Küçürek Öykü", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.9(19), s. 343-357.
- DEMİR, Tazegül (2013). "İlköğretim Öğrencilerinin Yaratıcı Yazma Becerileri ile Yazma Öz Yeterlilik Algısı Üzerine Bir Çalışma", *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, S. 2(1), s. 84-114.
- DİKİCİ, Ayhan ve GÜROL, Mehmet (2003). "Liselerde Görev Yapan Resim Öğretmenlerinin, Öğrencilerin Yaratıcılıklarını Geliştirmeye Yönelik Nitelikleri", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 13(1).
- DURU, Ash. (2014). *6. Sınıf Öğrencilerinin Yaratıcı Yazma Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Stajyerlerin Etkililiğinin Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- ESSEX, Christopher (1996). *Teaching Creative Writing in the Elementary School*. ERIC Digest. S. 1-6.
- FİREK, Hilve (2006). *Creative writing in the social studies classroom: promoting literacy and content learning*. *Social Education*, S. 70 (4), s. 183-191.
- GÖÇER, Ali (2010). "Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 3(12).
- GÖNEN, Mübeccel, ÇİÇEKLER, Yıldız Canan, AKYÜZ, Elif ve BAYDEMİR, Gözde (2011). "5 Yaşındaki Çocukların Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi", *e-Journal of New World Sciences Academy*, S. 6(1).
- SUSAR KIRMIZI, Fatma ve BEYDEMİR, Ayder (2012). "İlköğretim 5. Sınıf Türkçe Dersinde Yaratıcı Yazma Yaklaşımının Yazmaya Yönelik Tutumlara Etkisi", *Ali Evren Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, S.13(3), s. 319-337.
- KUVANÇ KAPAR, Burcu Elif (2008). *Yaratıcı Yazma Tekniklerinin Öğrencilerin Türkçe Dersine İlişkin Tutumlarına ve Türkçe Dersindeki Başarılarına Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- KÜÇÜKALİ, Selin (2011). *Creative Writing And Foreign Language Development*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- MALTEPE, Sadet. (2006). *Yaratıcı Yazma Yaklaşım Açısından Türkçe Dersindeki Yazma Süreçlerinin ve Ürünlerinin Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (MEB) (2005). *Sosyal Bilgiler Dersi 6 ve 7. Sınıflar Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (MEB) (2006). *Türkçe 6-8. Sınıflar Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MERRİAM, SHARAN B. (2013). *Nitel Araştırma. Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. (S. Turan, Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- MİLES, MATTHEW B. and HUBERMANN, A. Michael (1994). *Qualitative data analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- ÖZTÜRK, Ergün (2007). *İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Yaratıcı Yazma Becerilerinin Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- PALANDÖKENLİLER, İlknur (2008). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Çalışma Kitaplarında Yer Alan Etkinliklerin Yaratıcı Düşünme Becerisi Açısından Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- SLOAN, Philip J. (2005). *Writing in the Social Studies Classroom and Across the Curriculum. A Master's Project for ED 7999*.
- SUMMERBY-MURRAY, Robert (2010) *Writing for Immediacy: Narrative Writing as a Teaching Technique in Undergraduate Cultural Geography*, *Journal of Geography in Higher Education*, S. 34, 2, s. 231-245.
- TEMİZKAN, Mehmet (2010). "Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Yazma Becerilerinin Geliştirilmesi", *TÜBAR*, XXVII, Bahar, s. 621-643.
- TONYALI, Erdem (2010). *Yaratıcı Yazma Uygulamalarının İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazma Becerilerine Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- YENİLMEZ, Kürşat ve YOLCU, Belma (2007). "Öğretmen Davranışlarının Yaratıcı Düşünme Becerilerinin Gelişimine Katkısı", *Sosyal Bilimler Dergisi*. S. 18.
- YILDIRIM, Ali ve ŞİMŞEK, Hasan (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayınevi.